

جلسات تعیین دستمزد از هفته آینده آغاز می‌شود؛

افزایش دستمزد در سایه هراس از اخراج

فهیمة خضر حیدری

هفتم اسفند ماه هشتاد و پنج

چانهزنی‌ها بر سر تعیین دستمزد سال آینده کارگران در حالی از نیمه دوم اسفندماه به صورت رسمی آغاز خواهد شد که تردیدهای جدی درباره فراگیری و میزان توانایی شوراهای اسلامی کار در نمایندگی گروه‌های مختلف کارگری در خلاء تشکل‌های آزاد کارگران همچنان بر قوت خود باقی است. با این حال بنا بر گزارش‌های رسیده از حوزه اطلاع‌سانی وزارت کار و امور اجتماعی، نمایندگان کانون کارفرمایان و کانون عالی شوراهای اسلامی کار که برخلاف تمام مقوله‌نامه‌های بین‌المللی از سوی این وزارتخانه تعیین شده‌اند، به زودی جلسات خود را برای تعیین دستمزد سال آینده کارگران آغاز خواهند کرد تا تصمیم قطعی درباره میزان دستمزد کارگران را در آغاز سال آینده اعلام کنند.

با وجود این از آنجا که پس از لایحه بودجه سالانه، تعیین حداقل حقوق و دستمزد کارگران مهمترین موضوع اجتماعی، اقتصادی کلان کشور در هر سال است که منافع مستقیم ۱۵ میلیون جمعیت کارگری را تحت تأثیر قرار می‌دهد و با توجه به روند گذشته تعیین حداقل دستمزد کارگران و بخصوص آنچه که در سال گذشته رخ داد و دوگانگی مضاعف دستمزد و اخراج هزاران کارگر را در پی داشت، تقریباً از ۳ ماه پیش تا به حال گمانه‌زنی‌های غیررسمی درباره چگونگی تعیین دستمزد کارگران آغاز شده است.

افزایش دستمزد در سایه هراس از اخراج

سال ۱۳۸۵ برای جامعه کارگری ایران سال تعطیلی واحدهای صنعتی، کارخانجات، شرکت‌ها و رکود و ورشکستگی بسیاری از صنایع و اخراج و بیکاری دستجمعی بود و نوید آن نیز با افزایش ناگهانی و غیرکارشناسی حداقل دستمزد در آغاز سال و تغییر مجدد لایحه دستمزد داده شد. با وجود این ارقام متعددی که برای دستمزد سال ۱۳۸۶ نیز تا به حال پیشنهاد شده است افق چندان روشنی را برای سال آینده کارگران تصویر نمی‌کند.

رواج قراردادهای موقت بر اساس اصلاحات اخیر قانون کار و در نتیجه هراس از اخراج مجدد کارگران در نتیجه افزایش دستمزد نمایندگان کارگری را بر آن داشته است تا به حداقل افزایش حقوق و دستمزد در سال آینده بسنده کنند. در حالی که ستاد مزد پس از ۴ ماه بحث و بررسی کارشناسی برای تعیین حداقل حقوق و دستمزد کارگران در سال ۸۶ اواخر بهمن ماه گذشته رقمی حدود ۳۰۰ هزار تومان را به شورای عالی کار پیشنهاد کرد، کانون هم‌هنگی شورای اسلامی کار رقم ۲۲۰ هزار تومان را برای حداقل دستمزد پیشنهاد داد و سخنگوی کانون عالی کارفرمایی

کشور نیز افزایش ۱۵ درصدی دستمزد کارگران، معادل رشد نرخ تورم را منطقی دانست. قائم‌مقام دبیرکل خانه کارگر در مصاحبه با فارس ۲۰۰ هزار تومان را برای حداقل دستمزد کارگران کافی و معقول و ضامن اخراج نشدن گسترده کارگران دانست تا جامعه کاری يك بار دیگر با توافق بر سر افزایش اندك و حداقلی دستمزد فقدان وجود امنیت شغلی و تهدید روانی به اخراج و بیکاری را سرپوش بگذارد و در عوض افزایش قانونی حقوق به وعده‌های دولت برای پرداخت كمك‌های غیرنقدی دل خوش کند. در همین حال ناظران روابط کار افزایش حداقلی حقوق و به موازات آن افزایش كمك‌های غیرنقدی به خانوارکاری را راهی برای کنترل قیمت‌ها و مانعی برای کاهش ناگهانی قدرت خرید کارگران دانسته‌اند چرا که به محض آنکه کوچک‌ترین تغییری در میزان دستمزد کارگران صورت می‌گیرد ناتوانی دولت در مهار تورم سبب افزایش شدید قیمت‌ها شده و افزایش حقوق باز هم در عمل به خالی‌تر شدن سفره کارگران می‌انجامد.

دوگانگی در دستمزد و توانی که کارگران می‌پردازند

آمار میزان افزایش قیمت‌ها پس از انقلاب تا سال ۸۲، ۱۰۲ برابر شده است اما حقوق کارگران تنها ۵۲ برابر رشد داشته است.

به این ترتیب دستمزد جامعه کاری نه‌تنها برابر با تحولات اقتصادی و همپا با رشد تورم رشد نکرده بلکه همواره ازدوگانگی مشهودی نیز رنج برده است. در حالی که تنظیم بخشی از نظام حقوقی کشور در سازمان تامین اجتماعی و بخش دیگر در قالب شورای پول و دستمزد بر خورده‌های دوگانه‌ای را در ارتباط با مقوله دستمزد به وجود آورده است، لایحه‌پرداخت هماهنگ حقوق همچنان در حال بررسی است. از سوی دیگر به نظر میرسد برخورد دوگانه دولت در پرداخت حقوق کارگران و کارمندان نیز به عنوان تبعیضی قانونی پذیرفته شده است. این در حالی است که فاصله اندك معیشت کارگران با خط فقر و محرومیت آنها از مزایای کار دولتی توجه بیشتری به این گروه را ضروری می‌سازد. در همین حال دوگانگی دستمزد در میان کارگران موقت و دائمی در سال گذشته که تبعات آن تا امروز هم ادامه دارد نیز فراهم کردن مقدمات یکسان‌سازی در نظام پرداخت حقوق را به امری ضروری تبدیل می‌کند.

معیارهای ناروا برای تعیین دستمزد

اگرچه براساس ماده ۱۴۱ قانون کار دولت موظف است حداقل دستمزد کارگران را بر اساس نرخ تورم اعلام شده از سوی بانک مرکزی و سبد حداقل معیشت خانوارکاری تعیین کند اما از آنجا که بانک مرکزی برای تعیین نرخ تورم هر سال سبدي با ۳۶۰ کالا را مورد بررسی قرار می‌دهد که نمایندگان جامعه کاری معتقدند تعداد زیادی از اقلام این سبد جزو مصارف جامعه کاری قرار ندارد و اساساً از کالاهای ضروری زندگی کارگران به شمار نمی‌رود، آمارهایی که از سوی بانک مرکزی اعلام می‌شود ملاك مناسبی برای افزایش دستمزد جامعه زحمتکش کارگر نخواهد بود. در نتیجه به گفته رئیس موسسه کار و تامین اجتماعی حداقل دستمزدهای تعیین شده در کشور تنها ۱۶/۸ تا ۲۸

درصد از هزینه‌های سبد خانوارهای کارگری را تامین می‌کند. بر این اساس، نیاز کارگران و خانواده‌های آنان، سطح عمومی دستمزدها در کشور، هزینه زندگی و تغییرات آن، مزایای تامین اجتماعی، استانداردهای نسبی زندگی دیگر گروه‌های اجتماعی و عوامل اقتصادی از ضوابط تعیین و تعدیل حداقل دستمزدها بر اساس توصیه نامه شماره ۱۳۵ سازمان بین‌المللی کار است. با وجود این اما در کشور ما تعیین حداقل دستمزد از هدف اصلی خود که کاهش فقر در میان کارگران کم‌درآمد است فاصله گرفته و نه تنها تاثیری در کاهش فقر ندارد بلکه باعث تشدید بیکاری و کاهش قدرت خرید خانوار کارگری می‌شود. این در حالی است که کارشناسان روابط کار اعلام کرده‌اند در ۶۰ سال گذشته سالانه حقوق کارگران به‌طور متوسط ۲۵ درصد رشد داشته است و حقوق سال ۸۶ نیز باید با رشد ۲۴ درصدی نسبت به سال ۸۵ همراه باشد تا در شرایطی که اعتبار فقرزدایی نیز در بودجه سال آینده ۸۰ میلیارد تومان کاهش داشته است دست کم قشر زحمت‌کش جامعه قادر باشند با اتکا به درآمد ناچیز خود دخل و خرج کنند.

فهیمة خضر حیدری

روزنامه اعتماد ملی

۱۳۸۵/۱۲/۷